

سعی کنیم به چشم امام زمان (عج) بباییم

حجت‌الاسلام والمسلمین جواد ناصری
کارشناس و عضو انجمن محققان حوزه علمیه قم

سبک زندگی مهدوی، فارغ از مباحثات علمی و مطالب پیچیده، با پاره‌ای نکات و راه‌های ساده و جزئی ممکن می‌شود؛ برای مثال خواندن دعای عهد هر روز صبح از راه‌های ساده برای مهدوی شدن سبک زندگی ماست. ما با این دعا هر روز قول می‌دهیم و عهد می‌بندیم که کاری نکنیم دل امام عصر^(ع) از ما آزرده شود. یک راه ساده دیگر، اهتمام به خواندن دعای سلامتی امام‌زمان ^(عج) «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلَايَكَ الْخَجَه بِنَ الْحَسَنِ» در قنوت نمازهای یومیه است. شاگردان آیت... بهاءالدینی از او پرسیدند: شما از زمانی به بعد در همه نمازها این دعا را در قنوت می‌خوانید؟ او پاسخ داد: «حضرت ولیعصر^(ع) به من فرمودند: «چرا در قنوت نمازها برای ما دعا نمی‌کنید؟» و من از آن زمان، چنین تصمیمی گرفتم».

هدیه مستحبات به حضرت حجت (ع)

بهتر است اعمال مستحبی مثل زیارت عاشورا، تلاوت قرآن، مجالس روضه خانگی، کمک به یتام و فقرا و همه را به حضرت حجت^(ع) هدیه کنیم که این‌ها به امانت است و بیشتر به درد ما می‌خورد تا زمانی که نیت دیگری داریم. از دیگر کارها برای مهدوی شدن سبک زندگی این است که زیارت‌هایمان را به نیابت از امام عصر^(ع) انجام دهیم که این کارها محبت بین ما و حضرت حجت^(ع) را افزایش می‌دهد.

قبل از خواب با امام‌زمان (عج) حرف بزنیم

صدقه دادن روزانه برای سلامتی امام‌زمان^(عج) نیز بر مهدوی شدن زندگی ما اثر می‌گذارد. برخی بزرگان سفارش می‌کنند هر شب قبل از خواب با امام‌زمان^(عج) صحبت کنیم. اگر با وضو در رختخواب این گفت‌وگو را داشته باشیم، روزبه‌روز محبت ما به ایشان بیشتر می‌شود و اتفاقات مبارک در قلب و روحمان می‌افتد. مرحوم کفعمی دعای «اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ» مشهور به دعای امام‌زمان^(عج) را در کتاب خود آورده است، دعایی که ۲۷ خواسته حضرت صاحب‌الزمان^(ع) از منتظران را بیان می‌کند. برای مهدوی شدن سبک زندگی خود، باید با دقت در این دعا، وظایفمان را دربراییم؛ مثل صداقت در گفتار و نیت و... خوب است با اعضای خانواده این دعا را بخوانیم و ببینیم امام مهدی^(ع) از ما چه می‌خواهند. دعاها برای عمل است نه فقط برای خواندن.

عمل مهم است نه حرف

مرحوم مجلسی در بحارالانوار^(۱) از امام‌زمان^(عج) نقل می‌کند: «هریک از شیعیان باید کارهایی کند که آن‌ها را به محبت ما نزدیک کند»؛ یعنی عمل ما برای امام مهم است نه حرف و ادعا گاهی سؤال پیش می‌آید آیا باید در زمان و مکان خاص با امام‌زمان^(عج) ارتباط گرفت یا باید متن خاصی را مدنظر داشت؟ برخی مکان‌ها مثل مسجد جمکران، مسجد سهله و حرم اهل بیت^(ع) یا زمان‌هایی مثل شب‌های جمعه و روز جمعه یا شب‌های چهارشنبه، فرصت بهتری برای ارتباط با امام^(ع) به ما می‌دهند.

ارتباط کارا با ولیعصر (عج) بگیریم

ارتباط معنوی با امام‌زمان^(عج)، یعنی نیازی نیست دنبال ارتباط ظاهری با ایشان باشیم. خیلی‌ها به‌صورت ظاهری با امام‌زمان خود ارتباط و ملاقات داشتند اما عاقبت به خیر نشدند. یزید، شمر و حرمله و ابن ملجم، امام‌زمان خود را دیدند، اما فایده‌ای برایشان نداشت. بنابراین بیشتر از آنکه دنبال دیدن امام‌مهدی^(عج) باشیم، باید دنبال این باشیم که به چشم حضرت بباییم؛ یعنی ارتباط و افکار و اعمال مادر رفتار با همسر، فرزند، همسایه، همکار و نیز خمس و زکات، حیا و عفت و پاکدامنی و زکات و خمس ما به‌گونه‌ای باشد که امام‌زمان^(عج) از ما راضی شوند. این است ارتباط به‌درد به‌خور و واقعی با امام عصر^(ع)!

اشارات

زیر گنبد آسمان

ریحانه عامل‌نیک‌ا روزها می‌گذرند، فرقی نمی‌کند تابستان باشد یا پاییز. به آسمان نگاه می‌کنم و با خودم می‌گویم در زیر طاق این آسمان در کدام نقطه از زمین خدا ایستاده‌اید. ای مولای مقتدای من؟ به این فکر می‌کنم که اگر امام‌زمان من، ظاهر می‌شد و به‌صورت آشکار در زمین حکومت می‌کرد، تکلیف این همه آدم ظالم چه می‌شد؟ مسیر زندگی مردم چه در خاورمیانه و چه کل جهان چقدر تغییر می‌کرد؟ در عبورم، از میان شلوغی شهر، بین مردم که همان برادران ایمانی من‌اند، آیا این همه دعوا و درگیری می‌دیدم؟ بله، من بنده منفعت‌طلب و آسایش‌خواهی هستم. انگار از برای صلح و آرامش خود و مردم به شما فکر می‌کنم. می‌بخشید که عمق طلب و اندیشه‌ام کم است اما من، همین آدم منفعت‌طلب ضعیف و حقیر، به آسمان نگاه و فکر می‌کنم الان در کجای این دنیایید آقای من؟ امروز نیم ربیع‌الاول و روز جشن است برای ماکه آغاز دوران امامت شمار همه مبارک است. در احادیث، امام عصر^(ع) را ثمره و عصاره رسالت پیامبر اکرم^(ص) و احیاکننده سنت نبی دانسته‌اند، حتی در بیان مبارک پیامبر^(ص) از امام‌زمان^(ع) یاد شده و سال‌ها پیش از تولد آن حضرت، ویژگی‌های ایشان پیشگویی شده است و تعداد این روایات زیاد است. موضوع غیبت و قیام حضرت مهدی^(ع) در دین ما به قدری قطعی و مسلم است که کتاب‌های متعددی درباره آن نوشته شده است و تاریخ نگارش بعضی از آن‌ها مربوط به سال‌ها پیش از تولد حضرت است.

ملا حسن بن محبوب زراد، یکی از محدثان و نویسندگان موثق شیعه، کتاب «المشیخه» را صد سال قبل از غیبت کبری نوشت و اخبار مربوط به غیبت امام‌مهدی^(ع) را در آن نقل کرد. همین‌چنین آیتا...! یعنی در کتاب «دادگستر جهان» به نقل از رجال نجاشی، هفت نفر از بزرگان رانام می‌برد که قبل از تولد حضرت درباره غیبت کتاب نوشته‌اند. شیخ صدوق^(۲) نیز در کتاب «کمال‌الدین و تمام‌النعمة» تنها از رسول اکرم^(ص) در مجموع ۴۵ روایت را مطرح می‌کند که این روایات علاوه‌بر اصل وجود حضرت مهدی^(ع) به ویژگی‌های ایشان نیز اشاره کرده‌اند. همه این‌ها را گفتم تا بگویم حتی اگر آن روز را من نبینم، خواهد رسید و ایمان من به آن کافی است؛ «کاین اشارت ز جهان‌گذران، ما را بس!».

بردار و بخوان

سیمای امام‌زمان در قرآن

وقتی فردی را دوست داشته باشی، در هر جایی به دنبال نام و نشان او می‌گویی. برای ما شیعیان که به نام منتظران ظهور صاحب‌الزمان^(عج) در دنیا شناخته می‌شویم، چه کسی محبوب‌تر از ولی و امام عصرمان که به اعتقاد شیعه، زمین هیچ‌گاه خالی از امام نیست. امروز کتابی را به شما معرفی می‌کنیم که با خواندن آن می‌توانید متوجه شوید در قرآن از امام‌زمان^(عج) چه مطالبی بیان شده است. بسیاری از ما وقتی که آیات قرآن کریم را می‌خوانیم، می‌خواهیم بدانیم که این آیه چه اشاره و معنایی در دل خود پنهان کرده است. گاهی کافی است به تفسیرها و شان نزول آیات رجوع کنیم تا اشاره و معنای آن‌ها را بفهمیم و بدانیم. برای علاقه‌مندان به امام عصر^(عج)، مطالعه کتاب «سیمای امام‌زمان در قرآن» را پیشنهاد می‌کنم؛ چراکه نه تنها درک ما را درباره بعضی آیات قرآن وسعت می‌بخشد، بلکه محمد حسن ربانی، نویسنده این اثر، با جد کردن آیات مربوط به امام‌زمان^(عج)، کار ما را راحت کرده است تا امام خود را از منظر قرآن کریم، بهتر و بیشتر بشناسیم. این اثر را نشر بین‌الملل منتشر کرده است.

شنبه
۲۴ شهریور ۱۳۹۳
۲۴ ربيع الاول ۱۴۱۵
شماره ۳۳۸

۱۴

آمنه مستقیم^(۱) اگرچه به ما منتظران و شیعیان عصر غیبت توصیه شده است در همه حال و هر لحظه در فکر انس و ارتباط با امام‌زمان خود باشیم که برکات وجودی‌اش همچون خورشید پس ابر به ما می‌رسد اما هستند ایام و مناسبت‌هایی که خاص‌تر به ما فرصت یاد کردن از آن منتظر غایب از نظر را می‌دهند و کم‌کم‌ان می‌کنند با آن وجود مقدس تجدیدعهد و پیمان کنیم؛ مثل ۹ ربیع‌الاول، سالروز آغاز امامت حضرت حجت‌بن‌الحسن العسکری^(ع)؛ به مناسبت فرارسیدن این روز درباره برخی وظایف و آداب انتظار را با حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب... فرحزاد، استاد حوزه‌ودانشگاه و خطیب مذهبی، گفت‌وگو کرده‌ایم

فلسفه بیعت و تجدید عهد با امام‌زمان^(ع) که از آداب روز نیم ربیع‌الاول است، چیست؟

از دیرباز سنت بوده است که انبیا از پیروان خود بیعت می‌گرفتند. ائمه^(ع) و اولیای هم بیعت می‌گرفتند. پیامبر اکرم^(ص) هم سه روز مردم را در غدیر خم نگه داشتند و حتی از خانم‌ها بیعت گرفتند؛ بدین ترتیب که امیرالمؤمنین^(ع) دست مبارکشان را در ظرف آبی زدند و بعد بانوان هم با فرو بردن دست در آن ظرف، با امام علی^(ع) بیعت کردند. رسول خدا^(ص) در خطبه غدیر در دوازده‌جا به جانشین دوازدهم خود اشاره می‌کنند و برای ایشان هم بیعت می‌گیرند، در خطبه غدیر است که: «من از طرف خدا مأمورم از شما برای علی^(ع) و امامان بعد از او و مهدی^(ع) بیعت بگیرم، و مستحب است که ما هر بامداد با خواندن دعای عهد، این بیعت را تکرار و تثبیت کنیم؛ چنان‌که در ۹ ربیع‌الاول هم با امام عصر^(ع) تجدیدعهد و بیعت می‌کنیم و با ایشان عهد می‌بندیم منتظر راستین و زمینه‌ساز ظهور ایشان باشیم.

اگر بخواهیم مسیر اصلی را برای وفای به عهد با امام‌زمان^(ع) و زمینه‌سازی برای ظهور ایشان طی کنیم، چه راهی را باید در پیش بگیریم؟

مرحوم سیدبن طاووس داعایی را برای زمان غیبت امام‌زمان^(ع) نقل کرده است (در کلیات مفاتیح هم هست) و خوب است در عصر غیبت خوانده شود. این دعا از طریق یکی از نواب اربعه به ما رسیده است و با این فراز شروع می‌شود: «اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَفْسَكَ... خدایا! خود را به من شناسان؛ زیرا اگر خود را به من شناسانی، فرستاده‌ات را شناخته‌ام. خدایا! فرستاده‌ات را به من شناسان؛ زیرا اگر فرستاده‌ات را به من شناسانی، حجتت را شناخته‌ام. خدایا! حجتت را به من شناسان؛ زیرا اگر حجتت را به من شناسانی، از دین خود گمراه می‌شوم» و در فراز دیگری از این دعا آمده است که «به ما کمک کن یاد امام‌زمان^(ع) و انتظار ظهور ایشان را فراموش نکنیم. کمک کن یقین به ظهور در ما تقویت شود».

ما در روز ۹ ربیع‌الاول با امام عصر^(ع) تجدیدعهد و بیعت می‌کنیم. با چه روش‌هایی می‌توان این عهد و بیعت را عملی و از لفظ و گفتار عبور کرد؟

از مهم‌ترین عبادات تأکیدشده در روایات، یاد امام‌زمان^(عج) و انتظار فرج و گشایش برای عالم است. بالاترین عبادات آن است که یاد امام‌زمان^(ع) را در خود و دیگران، زنده و تقویت کنیم؛ باید بدانیم که بدون حضرت حجت^(عج) همه چیز برچیده می‌شود. پنج دقیقه از روزمان را در محضر و خدمت مولایمان باشیم، قرآن هدیه کنیم، صلوات هدیه کنیم، زیارت آل یاسین بخوانیم یا حتی با زبان مادری با ایشان صحبت کنیم. توجه و یاد امام‌زمان^(ع) و انتظار فرج حضرت، قطعاً آدم را به بالاترین مراحل ایمان و کمال می‌رساند و دل حضرت را شاد می‌کند. باید امام‌مهدی^(ع) را با چشم دل ببینیم، ایشان را با معرفت بشناسیم و با حضرت پیوند داشته باشیم؛ چون نفس کشیدن ما به برکت و وابسته به حضرت ولیعصر^(عج) است. سعی کنیم دل حضرت حجت^(عج) را شاد کنیم. از راه‌های این شاد کردن هم گره‌گشایی از مردم است. تا می‌توانیم به عشق امام‌زمان^(ع) و در سایه تجدیدعهد با ایشان، اگر با کسی قهر هستیم آشتی کنیم. بین دو نفر را صلح دهیم، با همسر و خانواده خود مهربان باشیم، همسایه‌آزاری نکنیم، دست فقیر زمین‌خورد و مستضعفان را بگیریم.

در روایات و آموزه‌ها این طور تأکید شده است که امام عصر^(عج) ناظر و حاضر بر اعمال ما هستند و این وظیفه ما راستگین می‌کند. این نظارت و ضرورت مراقبت بر اعمال و رفتار و پرهیز از گناهان در فرهنگ مهدویت چه دلیل و توجیه عقلانی و شرعی دارد؟

امام‌زمان^(عج) در توقیع مهمی که از طریق مرحوم شیخ مفید^(۲) به ما رسیده است، نکات مهمی را بیان کرده‌اند، از جمله آنکه می‌فرمایند: «علم و آگاهی ما به همه کارهای شما احاطه دارد و هیچ چیزی از اخبار شما نزد ما پنهان و مخفی نیست» و این تعبیر آیه۱۵ سوره مبارک توبه است که می‌فرماید: «وَقُلْ أَغْلَبُوا قَسْبَئِي... عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ...» و بگو که هر عملی انجام دهید، هم خدا آن عمل را می‌بیند و هم رسول و مؤمنان بر آن آگاه می‌شوند... طبق روایات، منظور از این مؤمنان، دوازده امام معصوم^(ع) هستند که خداوند علم گذشته، حال و آینده را به آن‌ها آموخته است و از همه چیز مطلع هستند و همه اعمال ما در منظرشان است، لذا باید خیلی مراقب اعمال و رفتار خود به‌عنوان منتظران امام عصر^(عج) باشیم. باید هر کاری که ما را به حضرت حجت^(عج) نزدیک می‌کند، انجام دهیم و از هر چه سبب دوری ما از ایشان می‌شود، پرهیز کنیم. این اصلی اساسی در فرهنگ انتظار است.

چطور می‌توانیم به امام عصر^(عج) نزدیک شویم و راه‌های دور شدن از آن وجود مقدس را مسدود کنیم؟

حضرت بقیه...! الاعظم^(عج) در همان توقیع به شیخ مفید^(۲)، بر رعایت تقوای الهی تأکید کرده، می‌فرمایند: «مراقب حلال و حرام باشید، از گناه و خطا دوری کنید و ما را برای عبور دادنتان از فتنه‌ها یاری کنید». ایشان بر هر عملی که ما را به محبت اهل بیت^(ع) نزدیک می‌کند، تأکید می‌کنند؛ یعنی از ما می‌خواهند اهل عبادت، احسان، انفاق و صدقه، خوش اخلاقی، امانتداری، راستگویی و امثال این‌ها باشیم و از خلاف آن‌ها خودداری کنیم. همه ما خوبی و بدی را تشخیص می‌دهیم. از امام باقر^(ع) نقل است که فرمودند: «هر که از حسنه خوشحال و از گناه محزون می‌شود، مؤمن است»، عمل به این نیکی‌ها و دوری از آنچه با آن‌ها مغایرت دارد، ما را در مسیر رضایت امام عصر^(عج) قرار می‌دهد و برای انس با ایشان کمک می‌کند. از راه‌های نزدیک شدن ما به امام عصر^(عج)، دوری از هر چیزی است که باعث کدورت و ناراحتی ایشان می‌شود؛ چون اگرچه گناه بسیار زشت و بد است، بدتر از آن، تأثیری است که در اولیاء... ایجاد می‌کند. امروز هم امام‌زمان^(عج) از گناهان ما محزون می‌شوند و این بدترین اثر گناه است.

مروری بر راه‌های تجدیدعهد با امام عصر^(عج) در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین فرحزاد

امید همراه با اقدام، بیعتی تا همیشه

حجت‌الاسلام والمسلمین فرحزاد:
از راه‌های نزدیک شدن ما به امام عصر^(عج)، دوری از هر چیزی است که باعث کدورت و ناراحتی ایشان می‌شود

یکی از آرزوها و خواسته‌های قلبی ما انس و ارتباط با امام مهدی^(عج) است. راه این ارتباط چیست و چطور می‌توان با حضرت حجت^(عج) مانوس شد؟

ما همه علاقه داریم در زمان غیبت با امام‌زمان^(عج)، ارتباط روحی و معنوی داشته باشیم؛ چون ایشان منشأ همه خیرات و برکات هستند. امام حسن عسکری^(ع)، پدر حضرت حجت^(عج)، راه وصل شدن قطره وجودی ما به اقیانوس وجود امام‌مهدی^(عج) را به ما یاد می‌دهند؛ ایشان به فرزندانش می‌فرمایند: «بدان دل‌های کسانی که حرف‌شنوی و اخلاص دارند، به‌سوی تو پر می‌کنند»؛ یعنی مثل پرنده‌هایی که هر جا پرواز کنند نهایتاً به آشیانه بازمی‌گردند. مؤمنان و مخلصان و دل‌های پاک نیز امام‌زمان^(عج) را پناه و ملجأ دانسته، با ایشان انس می‌گیرند. بنا بر روایات، امام‌زمان^(عج) رفیقی شفیق هستند. پس خوب است با حضرت خلوت و گفت‌وگو کنیم. مرحوم آیت... میلانی در موعظه‌ای فرمودند: «در ۲۴ ساعت شبانه‌روز ۱۴۴۰ دقیقه عمر و وقت داریم، از این دقائق ۱۴۳۵ کار منفردانه انجام دهید اما پنج دقیقه با امام‌زمان^(عج) خود خلوت کنید و ارتباط بگیرید و خودتان را به این اقیانوس وصل کنید». مگر می‌شود ما حضرت را یاد کنیم و ایشان ما را یاد نکنند؟ مگر می‌شود ما در کار ایشان باشیم و امام عصر^(عج) از ما گره‌گشایی نکنند؟

کیفیت رسیدگی امام‌زمان^(عج) به شیعیان و مؤمنان در عصر غیبت چگونه است و ما چطور از آن وجود مقدس بهره‌مند می‌شویم؟

حضرت حجت^(عج) در توقیعی فرموده‌اند: «ما رعایت حال شما را راه و فراموش نمی‌کنیم و اگر جز این بود، بلا بر شما نازل می‌شد و دشمنان، شما را نابود می‌کردند». یعنی به واسطه آن وجود مقدس، بلاز شیعیان امام‌رفع می‌شود. حضرت همچنین می‌فرمایند: «من برای خودم غم و غصه‌ای ندارم و غصه‌های من برای شماست». هزاران توطئه و نقشه برای از بین بردن دین و مکتب ما طراحی و اجرا می‌شود، اما باید بدانیم و معتقد باشیم که به برکت و نظر و دعا‌های امام‌زمان^(عج)، این بلا را رفع و دفع می‌شود، وگرنه چیزی از ما باقی نمانده بود. این دعاها و نظر لطف و عنایت امام‌زمان^(عج) است که گره‌های کور را از زندگی ما باز و مسیر زندگی را برایمان هموار می‌کند.

امام حسن عسکری^(ع)؛ ظهور انجام نمی‌شود، مگر به اجازه خداوند متعال و آن هم پس از زمان طولانی و قساوت دل‌ها و فراگیر شدن زمین از جور و ستم.

روشنا

« يَا زَهِدَ الْخُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَمَّا نَ مِنْ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: زيارت حسين^(ع) در شب جمعه، ایمنی بخش از آتش، در روز قیامت است. همین جمله خنکای دلت شود. راستش امام داشتن و در محضر امام بودن، همین قدر شیرین است. هر وقت گیر کردی، هر وقت سؤال داشتی، هر وقت دلگرمی خواستی، بروی و پیش امام بنشین و برایت همه این‌ها باشد. راستش من فکر می‌کنم ما مردم آخرالزمان خیلی بی‌کسیم که حضور امام را درک نمی‌کنیم.

يَتَصَرَّفُ فِي مَالٍ غَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ: بر هیچ شخصی روا نیست که بدون اجازه دیگری در مال او تصرف کند. انگار می‌زند روی دستت که نکن، تو امام داری! با همین‌طور که این روزها خیلی‌ها زائر کربلا بودند، تو هم شب جمعه کربلا هستی و دل مشغول هستی که قبل از سفر فردی به طعنه به تو گفته است آن‌قدر کربلا رفتی، خب که چی؟ چه عایدت شده است؟

نشستی وسط صحن حرم امام حسین^(ع)، اتفاقی امام را ببینی و بگویدی فلانی! می‌دانستی

امام داشتن همین قدر شیرین است

فکر کن به عالم بالا هم وصل باشد، وصل که هیچی، اصلا حجت خدا روی زمین باشد، چقدر دلت آرام می‌گیرد! می‌تصور کن مثلاً گناهی کرده‌ای؛ چه می‌دانم مثلاً مستأجر هستی و صاحبخانه گفته است خانه را لازم دارم و تو قلدری می‌کنی و می‌گویی لازم داری که داری، من کجا زندگی کنم؟ کجا خانه پیدا کنم؟ یا مثلاً داری از خانه می‌روی سر کار، سر راه اما را می‌بینی و می‌گویی: «لا يَجِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ

سه‌مانه رضوانی! فکر کن یک وقتی دلت می‌خواهد یکی تو را درک کند بدون اینکه لب از لب باز کنی. فکر کن بین زمین و زمان گیر کرده‌ای و محرمی پیدا نمی‌شود که درد دلت را بگوید. در همین میان که یک گوشه نشسته‌ای و شاید سرت را روی زانو گذاشته‌ای و قلمبرک زده‌ای، یکی بیاید بگوید: «أَنَا حَاضِرٌ عَمَلُنَا بَأْتَا نَكْمَ وَ لَا يَعْزُبُ عَنْ شَيْءٍ مِنْ أَحْبَارِكُمْ. ما از همه خبرهای شما آگاهیم و چیزی از خبرهای شما از ما پنهان نیست».

احکام

گرفتن وجه نقدی توسط مسجد بابت مراسم ختم از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

آیتا...! العظمی خامنهای: فی‌نفسه اشکالی ندارد.

آیتا...! العظمی سیستانی: اشکال ندارد.

آیتا...! العظمی نوری‌همدانی: چنانچه در مخارج مسجد مصرف شود، مانعی ندارد.